

РЕКОМЕНДАЦІЇ

слухань у Комітеті Верховної Ради України
з питань економічного розвитку на тему:
«Пріоритети та виклики діяльності малого та середнього бізнесу в
контексті відновлення України»

У Комітеті Верховної Ради України з питань економічного розвитку 07 лютого 2024 року відбулися слухання на тему: «Пріоритети та виклики діяльності малого та середнього бізнесу в контексті відновлення України».

У заході взяли участь народні депутати України, представники Кабінету Міністрів України, представники Української Ради Бізнесу, представники ГО "Всеукраїнське об'єднання регіональних бізнес об'єднань "Рада Міст Захисти Фоп", представники галузевих профспілок, асоціацій і об'єднань, експертного середовища та бізнес-асоціацій, науковці, аналітики та інші стейкхолдери.

На слуханнях у Комітеті було презентовано низку досліджень, присвячених діяльності малого та середнього бізнесу (МСБ).

Учасники слухань обговорили підписані напередодні Президентом України укази «Про Раду з питань підтримки підприємництва в умовах воєнного стану» № 30/2024 та «Про Всеукраїнську економічну платформу «Зроблено в Україні» № 31/2024, та зазначили, що вони мають стати механізмом комунікації між владою і бізнесом.

Учасники слухань проаналізували основні перепони, що заважають економічному зростанню, а також шляхи їх подолання, зокрема: спрощення умов роботи малого та середнього бізнесу, дерегуляцію, демонополізацію, лібералізацію ринкового нагляду та законодавчі рішення для зменшення тиску на бізнес в Україні.

Також було акцентовано увагу на питаннях ключових ризиків Національної стратегії доходів до 2030 року, стимулювання бізнесу та підприємств на деокупованих територіях і впливу інституцій на економіку України.

Окремо учасники слухань звернули увагу на запровадження механізмів публічно-приватного партнерства у сфері ІТ-бізнесу, що дозволить українським ІТ компаніям створювати нові рішення на конкурентних засадах, сприятиме їх розвитку, створенню нових робочих місць тощо.

Було порушено питання можливого скасування єдиного податку для мікро, малого та середнього підприємництва, у тому числі у сфері агробізнесу, що може стати катастрофою фермерів. Учасники слухань зауважили, що діюча на сьогодні норма дає можливість виживати малому та середньому аграрному бізнесу в умовах війни, а у контексті євроінтеграції спрощене оподаткування – це єдиний момент, який робить українських товаровиробників конкурентними з європейськими фермерами.

Учасниками слухань було наголошено на необхідності внесення змін до Регламенту Верховної Ради України стосовно прийняття регуляторних актів у відповідності до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Кожен законопроект, який є регуляторним актом, має супроводжуватися аналізом регуляторного впливу.

Крім того, було порушено питання мобілізації та збереження економічного потенціалу малого і середнього бізнесу, дотримання балансу між цими процесами, а також стимулювання повернення з-за кордону українських громадян.

З огляду на наведене, з метою визначення шляхів вирішення окреслених проблем, узгодження законодавчих ініціатив для якнайшвидшого відновлення та повернення до активної економічної діяльності малого і середнього бізнесу, учасники слухань **р е к о м е н д у ю т ь**:

1. Верховній Раді України:

1.1. Забезпечити невідкладний розгляд наступних законопроектів:

Проект Закону України про основні засади державного нагляду (контролю) (реєстр. № 5837);

Проект Закону України про прискорений перегляд інструментів державного регулювання господарської діяльності (реєстр. № 8058);

Проект Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо встановлення особливостей проходження служби в податкових органах та проведення атестації посадових осіб податкових органів (реєстр. № 9243);

Проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів із реформування Бюро економічної безпеки України (реєстр. № 10088-1);

Проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розміщення тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності та майданчиків для паркування транспортних засобів (реєстр. № 10308).

1.2. Розглянути необхідність внесення змін до Регламенту Верховної Ради України стосовно прийняття регуляторних актів у відповідності до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

2. Комітету з питань економічного розвитку:

2.1. Провести у 1 кварталі 2024 року, за участі народних депутатів України, Міністерства економіки України, аналітичних центрів та бізнес-асоціацій, обговорення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва на період до 2027 року.

2.2. Прискорити підготовку до другого читання наступних законопроектів:

Проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» щодо врегулювання деяких питань здійснення ринкового нагляду та відповідальності суб'єктів господарювання (реєстр. № 5473-д);

Проект Закону України про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період (реєстр. № 6013);

Проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України (реєстр. № 7508).

2.3. Започаткувати у Комітеті з питань економічного розвитку ініціативу щодо проведення аналізу регуляторного впливу для окремих законопроектів, прийняття яких матиме вагомий вплив на зростання економіки України, із залученням представників експертного середовища.

2.4. Дослідити спроможність Ситуаційного центру Кабінету Міністрів України в частині забезпечення народних депутатів України та аналітичних центрів звітними даними, які необхідні для проведення аналізу регуляторного впливу проектів законодавчих актів.

2.5. У разі подання на розгляд Верховної Ради України законопроектів, що сприятимуть розвитку мікро, малого та середнього бізнесу, самозайнятості населення, створенню нових робочих місць, створенню інвестиційних стимулів для МСБ, забезпечувати їх першочерговий розгляд та супровід під час розгляду на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

2.6. В рамках реалізації контрольної функції Комітету з метою аналізу практики застосування законодавчих актів отримувати інформацію та періодично заслуховувати Кабінет Міністрів України, відповідні державні органи про виконання заходів, зазначених у цих Рекомендаціях, а також продовжити практику проведення публічних заходів з профільними аналітичними центрами, бізнес-асоціаціями, представниками експертного середовища тощо.

3. Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики:

3.1. Прискорити опрацювання та підготовку до розгляду Верховною Радою України проекту Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження спеціального режиму оподаткування доходів, отриманих фізичними особами від здійснення окремих видів діяльності (реєстр. № 10166)

3.2. Прискорити підготовку до другого читання наступних законопроектів:

Проект Закону України про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів (реєстр. № 6490-д);

Проект Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення оподаткування контрольованих іноземних компаній (реєстр. № 8137).

3.3. У разі подання на розгляд Верховної Ради України законопроектів, що сприятимуть розвитку мікро, малого та середнього бізнесу, самозайнятості населення, створенню нових робочих місць, створенню інвестиційних стимулів для МСБ, забезпечувати їх першочерговий розгляд та супровід під час розгляду на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

4. Комітету з питань правоохоронної діяльності:

4.1. Прискорити опрацювання та підготовку до розгляду Верховною Радою України проекту Закону України про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо уточнення окремих положень з метою забезпечення захисту прав учасників кримінального провадження (реєстр. № 9211).

4.2. У разі подання на розгляд Верховної Ради України законопроектів, що сприятимуть розвитку мікро, малого та середнього бізнесу, самозайнятості населення, створенню нових робочих місць, створенню інвестиційних стимулів для МСБ, забезпечувати їх першочерговий розгляд та супровід під час розгляду на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

5. Кабінету Міністрів України:

5.1. Доручити Міністерству фінансів України надати Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку розрахунки економічного ефекту від впровадження заходів, передбачених Національною стратегією доходів до 2030 року, зокрема щодо надходжень до бюджету, витрат бізнесу на додаткове адміністрування, додаткових витрат контролюючих органів, додаткового навантаження на судову систему.

5.2. Забезпечити прозорість та збалансованість механізму бронювання ключових фахівців підприємств та компаній при розробці нових підходів до бронювання військовозобов'язаних. Забезпечити реалізацію механізму е-бронювання, при якому процедури бронювання проходять протягом доби.

5.3. Розробити зміни та внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо продовження дії Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність» від 19 липня 2022 року № 2434-IX не лише на воєнний час, а на постійній основі.

5.4. Розробити зміни до чинного законодавства задля стимулювання створення спільних комунальних підприємств (СКП).

5.5. Розробити концепцію та створити механізм для мінімізації кількості комунальних підприємств, опираючись на критерії доцільності їх діяльності та ефективності роботи, запровадити корпоративне управління для комунальних підприємств за аналогією як це передбачено для державних підприємств у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління» (№3587-IX)

5.6. Розробити зміни до чинного законодавства України щодо поетапної заборони державним та комунальним підприємствам виступати виконавцями проектів (надавати послуги, виконувати роботи за держзамовленням, за замовленнями органів місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємств).

Передбачити, що державні і комунальні підприємства мають право бути розробниками (авторами) технічного завдання (ТЗ), ініціаторами (організаторами) закупівель, виступати замовниками закупівель (необхідність таких змін зумовлена тим, що ситуація, коли державні та комунальні підприємства самі виступають виконавцями замовлень (проектів), призводить до спотворення конкуренції на ринку, а також виникнення ризику зловживань та появи корупційної складової у сфері закупівель).

5.7. Забезпечити розробку та виконання системи заходів для стимулювання розвитку бізнесу та покриття збитків на територіях, що постраждали від повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну та деокупованих територіях, зокрема у частині:

- звільнення підприємців від сплати податку на землю та нерухомість на період дії воєнного стану;
- вирішення питання зниження податкового тиску та законодавчого закріплення диспозиції недопущення ініціатив з підвищення податкового навантаження на платників податків (зокрема, шляхом індексації ставок податків, ренти, а також будь-яких інших змін в умовах оподаткування, що зумовлюють різке підвищення податків) з метою створення умов для подальшого відновлення та розвитку економіки;
- забезпечення прозорих та прогнозованих мобілізаційних заходів;
- вирішення питання з блокуванням податкових накладних, враховуючи особливості роботи на відповідних територіях;
- запровадження мораторію на проведення перевірок та стягнення штрафів за помилки або несвоєчасність подання податкової звітності на період до закінчення воєнного стану та шести місяців після його закінчення;
- забезпечення своєчасного відшкодування ПДВ: скорочення термінів перевірки до мінімально можливих та недопущення затримок з відшкодуванням підтверджених сум ПДВ;
- забезпечення можливості пільгового кредитування на відновлення зруйнованого та пошкодженого майна і подальший розвиток;
- забезпечення широкого та відкритого доступу до наявних програм відновлення, грантових і донорських програм, а також прозорого механізму розподілу міжнародної фінансової допомоги;
- запровадження єдиного дозвільного вікна з сервісами для внутрішніх та зовнішніх інвесторів незалежно від розміру інвестицій;
- напрацювання та забезпечення запровадження податкових преференцій для зазначених територій (технологічні/індустріальні парки, простори по прикладу «Дія.сіті» тощо);
- запровадження програм повернення “робочих рук”, сприяння охопленню більшої частини місцевого населення програмами професійної перекваліфікації;
- запровадження програм стимулювання відновлення економічної активності територій, що постраждали від повномасштабного

вторгнення та деокупованих територій, зокрема відновлення майданчиків для регулярного системного публічно-приватного діалогу (Регіональні Ради підприємців);

- прийняття державної Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні та актуалізація місцевих програм розвитку підприємництва та інвестиційної діяльності, що враховують інструменти:

- надання преференцій для підтримки бізнесу, що залишився працювати на територіях, які постраждали від повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, та деокупованих територіях;
- підтримка та просування місцевого товаровиробника;
- сприяння експорту та участі місцевого бізнесу в торгових місіях/виставках/ярмарках;
- сприяння розвитку підприємництва серед ветеранів бойових дій та внутрішньо переміщених осіб.

5.8. Розробити комплекс заходів щодо стимулювання повернення з-за кордону українських громадян, зокрема в частині заохочення самозайнятості та зайняття підприємницькою діяльністю, підтримки започаткування бізнесу, встановлення мораторію на зміну спрощеної системи оподаткування тощо.

5.9. Розробити зміни до чинного законодавства задля підвищення вартісного критерію для обов'язкової ПДВ-реєстрації до рівня близько 400 МЗП (поточний ліміт у 1 млн гривень проіндексовано на інфляцію за роки, що ліміт був незмінним).

5.10. Розробити зміни до чинного законодавства задля переходу від тотальної фіскалізації 2 та 3 груп платників єдиного податку до фіскалізації виключно ризикових категорій платників, які мають значний ризик перевищення лімітів єдиного податку ФОП.